

Mendelssohn-Bartholdy Felix (1809-1847)

Był jedną z najwybitniejszych i najbardziej znaczących postaci wśród kompozytorów [romantyzmu](#) dziewiętnastowiecznej Europy, a jego działalność stanowiła ważny punkt odniesienia dla twórców kolejnych generacji

O znaczeniu Felixa Mendelssohna zdecydowała nie tylko wartość artystyczna jego twórczości, ale i niezwykle aktywna działalność wykonawcza, dyrygencka i organizacyjna, jaką prowadził w kilku ośrodkach w Niemczech (Berlinie, Düsseldorfie, Frankfurcie, Lipsku) i w Anglii, w tym również poza Londynem, m.in. w Birmingham.

Urodził się 3 lutego 1809 roku w Hamburgu, w rodzinie o korzeniach żydowskich. W wieku siedmiu lat został ochrzczony w kościele ewangelicko-augsburskim. Jego dziadkiem był wybitny filozof i językoznawca, Moses Mendelssohn. Naukę muzyki rozpoczął w domu, wzrastając w kulcie [Bacha](#), bowiem jego cioteczna babka była uczennicą i mecenaską synów Jana Sebastiana. Mendelssohn był cudownym dzieckiem — multiinstrumentalistą i kompozytorem. Grał na [fortepianie](#), [organach](#), [skrzypcach](#) i [altówce](#).

Komponować zaczął już w wieku dziesięciu lat, a dwa lata później napisane utwory świadczyły już o mistrzowskim opanowaniu warsztatu kompozytorskiego. Jego nauczycielem [kompozycji](#) i [kontrapunktu](#) był Carl Zelter, kompozytor należący do zachowawczej szkoły berlińskiej. W 1821 r. Zelter przedstawił Mendelssohna Johannowi Wolfgangowi von Goethe, który z głębokim podziwem wypowiadał się o talencie i inteligencji młodzieńca.

Niezwykle uzdolniony językowo i humanistycznie kompozytor studiował na berlińskim Uniwersytecie Humboldta historię, geografii i słuchał wykładów Hegla z estetyki. Dwudziestoletni Mendelssohn poprowadził pierwsze po śmierci Jana Sebastiana Bacha wykonanie jego [Pasji wg św. Mateusza](#). A nieco później przywrócił niemieckiej kulturze muzycznej [wokalnoinstrumentalne](#) dzieła [Jerzego Fryderyka Händla](#). W roku 1832 poznał w Paryżu [Fryderyka Chopina](#) i [Franciszka Liszta](#), a trzy lata później w Lipsku — [Roberta Schumanna](#), z którym pozostawał w bliskiej przyjaźni. Kolejnym jego osiągnięciem w roli dyrygenta było doprowadzenie w roku 1839 do prawykonania ostatniej [symfonii Franciszka Schuberta](#) (uchodzącej za dzieło zbyt trudne do wykonania), której rękopis został odnaleziony przez Roberta Schumanna. Felix Mendelssohn odegrał także znaczącą rolę w rozwoju edukacji muzycznej w Niemczech, był bowiem założycielem w roku 1843 pierwszej wyższej uczelni muzycznej — lipskiego Konserwatorium.

Stworzył nowy gatunek muzyczny — pieśń bez słów — fortepianową miniaturę będącą czysto instrumentalnym odpowiednikiem [pieśni](#) na głos wokalny z [fortepianem](#). Jednymi z najważniejszych dzieł w jego twórczości były [symfonie](#). W wieku lat 13 napisał dwanaście krótkich symfonii na orkiestrę smyczkową wzorowanych na muzyce [baroku](#) i [klasycyzmu](#). Później — pięć symfonii na pełną orkiestrę symfoniczną. Cztery z nich noszą tytuły, a dwie są zapisem muzycznych wrażeń z podróży do Włoch i Szkocji. Żywiotowa i radosna *Symfonia Włostka* należy do najpopularniejszych dzieł muzyki poważnej. Wokalnoinstrumentalna *Symfonia Lobgesang (Śpiew pochwalny)* jest ciekawym przykładem typowo [romantycznego](#) gatunku hybrydowego, będącego połączeniem symfonii i [kantaty](#). Niewątpliwie najbardziej popularnym dziełem orkiestrowym Mendelssohna jest muzyka sceniczna do szekspirowskiego *Snu nocy letniej*, której jeden z fragmentów stanowi [Marsz weselny](#) rozstawiony przez wykonanie na ślubie córki angielskiej królowej Wiktorii.

Felix Mendelssohn-Bartholdy, Sen nocy letniej: Uwertura, Scherzo, Marsz Weselny

Szczególne znaczenie w historii muzyki ma twórczość [kameralna](#) Mendelssohna — emocjonalna, pełna śpiewnych motywów, dynamiczna, często o dramatycznym charakterze. W odróżnieniu od np. [Fryderyka Chopina](#), Felix Mendelssohn był kompozytorem niezwykle wszechstronnym — tworzył muzykę przeznaczoną na bardzo różne obsady wykonawcze i we wszystkich prawie gatunkach muzycznych uprawianych w I połowie XIX w. Niewielką wartość artystyczną mają jego młodzieńcze dzieła sceniczne, po stworzeniu których zakończył swoją przygodę z [operą](#). Zdecydowanie ciekawsze rezultaty osiągnął, komponując religijne i świeckie utwory przeznaczone do wykonania na estradzie bądź w salonie.

Nadzwyczaj pracowite i przesycone emocjami życie doprowadziło do szybkiego wyczerpania sił witalnych genialnego

kompozytora. Gdy w 1847 roku zmarła jego ukochana siostra, Fanny, również utalentowana pianistka i kompozytorka, zdrowie Felixa Mendelssohna uległo znacznemu pogorszeniu. Kompozytor umarł na zawał w Lipsku 4 listopada 1847 r. jako pierwszy z twórców romantycznej *generacji roku 1810*.

dr Agnieszka Chwiłek

Do posłuchania:

- [Koncert fortepianowy nr 1 g-moll](#)

- [Koncert skrzypcowy e-moll op. 64](#)